

ŁOPIENKA – KRAJOBRAZ PAMIĘCI. PAMIĘĆ W KRAJOBRAZIE

Edycja 2022

Zadanie pn.: „*Stan zachowania i trwałość dawnego wiejskiego krajobrazu na przykładzie wysiedlonej wsi Łopienka w Bieszczadach*”



W dniach 14-19.08.2022 roku odbył się obóz studencki dedykowany realizacji projektu badawczego pt. „Stan zachowania i trwałość dawnego wiejskiego krajobrazu na przykładzie wysiedlonej wsi Łopienka w Bieszczadach”. Obóz został sfinansowany przez JM Rektora SGGW w systemie grantowym w ramach tzw. Konkursu Głównego dla kół naukowych. Uczestniczkami obozu były studentki 3 roku gospodarki przestrzennej należące do Koła Naukowego Gospodarki Przestrzennej i pracownicy naukowo-dydaktyczni Katedry Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie dr inż. Anna Długozima, dr inż. Izabela Dymitryszyn oraz dr inż. Ewa Kosiacka-Beck. Zespół przeprowadził badania w terenie w celu określenia stanu zachowania i kondycji relikwów wsi bojkowskiej Łopienka.

W czasie obozu studentki zostały zapoznane ze specyfiką krajobrazu kulturowego, kształtowanego przez zamieszkującą tam do 1947 roku ludność. Do przeprowadzenia badań krajobrazowo - przestrzennych i społecznych skonstruowano autorskie formularze, uwzględniające istotne z punktu widzenia założeń badawczych informacje. Badania społeczne obejmowały: uczestnictwo we mszy św., w nabożeństwie ekumenicznym oraz nocnym czuwaniu, obserwacje społeczne, wywiady swobodne, wywiady na kwestionariuszu, identyfikację oznak terytorialności, mapowanie mentalne. Rozmowy były przeprowadzane z turystami, mieszkańcami, jak również z członkami Towarzystwa Karpackiego i niezrzeszonymi w żadnej organizacji aktywistami – wolontariuszami, którzy opiekują się cerkwią w Łopience. Badania terenowe objęły cały obszar rozciągający się w dolinie potoków Łopienka, Huzyłowski, Rupny (blisko 54 ha). Wykonano dokumentację fotograficzną, w tym waloryzację panoramiczną. Wykorzystując dostępne plany katastralne z 1852 roku weryfikowano obecność artefaktów antropogenicznych świadczących o minionej działalności Bojków w krajobrazie Łopienki.

W trakcie badań ważną rolę przypisano roślinności. Uznając ją za istotny weryfikator obecności człowieka w krajobrazie. Obserwowano roślinność całego obszaru dawnej wsi dla identyfikacji gatunków świadczących o dawnej gospodarce rolnej. Ponadto pilotażowo, w miejscach, gdzie widoczne było nagromadzenie gatunków roślin nie należących do naturalnych zbiorowisk okolicy (głównie leśnych), wykonano zdjęcia fitosocjologiczne. Pozwoliło to na identyfikację konkretnych gatunków roślin świadczących o istnieniu dawniej ogrodów, pól uprawnych i pastwisk. Podjęto próbę

analizy drzewostanu dla identyfikacji żywych reliktyw dawnych siedlisk, w szczególności sadów (wraz z koordynatami GPS).

Na podstawie badań wywnioskowano, iż:

- historia Łopienki, brak dostępu do Internetu oraz brak infrastruktury turystycznej wzmacnia jej unikalność i czyni z niej ważną destynację, co przekłada się na potrzebę ochrony tożsamości tego terenu, właściwego skanalizowania ruchu turystycznego i wprowadzenia rozwiązań, które wzmacniają będą genius loci tego miejsca,
- dolina Łopienki jest zdominowana przez elementy naturalne i półnaturalne ze względu na zaawansowanie procesów renaturalizacji – w ciągu następnych lat może dojść do zupełnego zatarcia reliktyw wsi, co stanowi kluczowy argument dla kontynuacji badań.
- mimo procesów renaturyzacji w rejonie zabudowań i wzdłuż dróg obecne były w zauważalnej proporcji rośliny klasy *Artemisietea vulgaris*, nie należące do naturalnych zbiorowisk. Zbiorowiska te pojawiają się w drugiej fazie zarastania siedlisk ruderalnych. Nagromadzenie tych roślin było zbieżne z lokalizacją dawnych domostw i drogi, odczytaną z mapy katastralnej z 1852 r.
- lokalizacja wiekowych drzew owocowych jak jabłonie, grusze, śliwy, wiśnie, czereśnie również zbieżna była z odczytanym umiejscowieniem dawnych zabudowań siedliskowych wsi Łopienka
- należy podjąć dalsze, szczegółowsze badania szaty roślinnej, ponieważ mogą one wspomóc odtworzenie dawnego układu zabudowań wsi Łopienka, w tym miejsca występowania zabudowań, ogrodów i pól uprawnych a także ciągów komunikacyjnych. Dane te zatem mogą wesprzeć zaprojektowanie ścieżki dydaktycznej, prezentującej historię zaginionej wsi Łopienka.